

Reactie Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) op internetconsultatie [Wetsvoorstel gerichte bekostiging](#)

20 februari 2025

Onze reactie is opgedeeld in drie delen. In het eerste deel gaan we in op de inzet van de gerichte bekostiging, in het tweede deel op de rol van de medezeggenschap en in het derde deel op de bredere discussie die speelt in het kader van de rolverdeling tussen overheid, schoolbestuur en school(leiding).

De Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) stelt samengevat:

- (1) dat de regeling een lichte verbetering is ten opzichte van de huidige situatie, maar onvoldoende om tegemoet te komen aan de wensen uit het veld,
- (2) dat de regeling aangepast zou moeten worden in het kader van medezeggenschap omdat de rechten worden beperkt ten opzichte van de huidige praktijk, en
- (3) dat de discussie over gerichte bekostiging vooral een gevolg zou moeten zijn van de bredere discussie over sturing, alvorens de bekostigingssystematiek al dan niet gewijzigd wordt.

1 Inzet gerichte bekostiging

De VOO onderschrijft dat het toekennen van gerichte bekostiging een beter middel is dan het gebruik maken van subsidieregelingen. En ook onderschrijft de VOO dat deze gerichte bekostiging beperkt moet worden ingezet. Als het via de basisbekostiging of extra bekostiging kan, doe het dan ook via deze wegen, is ons advies. Voor de in de memorie genoemde casussen bij onderdeel 2.2 (zoals CO₂-meters) kan de aanvullende bekostiging volgens ons een goed middel zijn. Ook onderschrijven we dat de gerichte bekostiging geen betrekking mag hebben op de te hanteren leermethoden en leermiddelen en het te behalen leerresultaat (onderdeel 3 memorie van toelichting).

1.1 Middelen 'onvoldoende in de klas'

Dat het beperkt inzetten van deze middelen het uitgangspunt is blijkt niet uit de gehele toelichting. In de memorie wordt in algemene bewoordingen geschreven dat onderwijsgeld onvoldoende in de klas *zou* landen en mogelijkheden tot sturing te beperkt *zou* zijn (onderdeel 2.1). De VOO kan zich niet in deze stellingen vinden.

De discussie over de inzet van structurele middelen hoort plaats te vinden op het niveau van het schoolbestuur en van de school. Er zijn voldoende instrumenten om deze discussie daar te voeren en voldoende mechanismen waarbij verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde financiële beleid. Schoolbesturen moeten namelijk over de besteding van het geld advies vragen aan de (G)MR, gekozen door personeel, ouders en leerlingen. Voor het grootste deel van het geld (de formatie) geldt ook nog een instemmingsrecht van het personeelsdeel van de (G)MR. Gezien scholen zelf grotendeels gaan over de inhoud van het onderwijs, is het passend dat de discussie dan ook daar plaatsvindt over de inzet. Met betrekking tot de verantwoording wordt uit het jaarverslag en specifiek de jaarrekening duidelijk waar het geld aan is besteed. De Onderwijsinspectie, de intern toezichthouder en de accountant spelen vervolgens allemaal een belangrijke rol bij het checken van de verantwoording. Ook de (G)MR ontvangt het jaarverslag en kan daarover het gesprek aangaan met het schoolbestuur. Er zijn volgens ons dan ook voldoende checks en balances ingebouwd in het systeem. We begrijpen dan ook niet dat het Ministerie beter zicht nodig heeft op waar het geld in algemene zin aan wordt besteed.

1.2 Gerichte bekostiging niet waar het veld om vraagt

Hoewel het voorstel als lichte verbetering t.o.v. de huidige situatie kan worden gezien, is het niet waar het veld om vraagt in het kader van onderwijsfinanciering. Al langer wensen scholen en schoolbesturen dat de hoeveelheid aan niet-structurele bekostiging beperkt wordt en de lumpsum verhoogd wordt. Het onderwijs heeft immers en structureel doel, dat niet kan worden gerealiseerd als er te pas en te onpas regelingen worden opgezet of stopgezet.

Zo was problematiek rondom de NPO-gelden vooral te verwijten aan de tijdelijkheid van deze middelen in relatie tot hoe de middelen ingezet zouden moeten worden, waardoor het geld lang niet altijd aan de gewenste doelen kon worden uitgegeven. Te midden van een personeelstekort halsoverkop plannen moeten maken voor het uitgeven van middelen in een beperkte periode was het hoofdprobleem. Als gerichte bekostiging kan zorgen voor duidelijkere procedures, passendere termijn en heldere voorwaarden, dan zou dat de financiële planning bij scholen en schoolbesturen ten goede komen, maar het grotere probleem van te veel tijdelijke en afzonderlijke regelingen lost deze maatregel niet op.

Het nadeel van 'gerichte bekostiging' blijft, net als met subsidies, dat op basis van de politieke waan van de dag alsnog te pas en te onpas bepaalde bekostiging kan worden ingetrokken of kan worden toegevoegd, terwijl dit bij de lumpsum niet zou kunnen. Zoals ook al wordt verwezen naar de Onderwijsraad in de memorie van toelichting: hun aanbeveling was om structurele bekostiging zoveel mogelijk de norm te laten zijn. Die stelling onderschrijft de VOO, maar zien we onvoldoende terug in de plannen van het Ministerie.

2 Rol van de medezeggenschap

2.1 Algemeen

In algemene zin merken wij dat wanneer het Ministerie nieuwe bekostigingsmogelijkheden bedenkt, de rol van de medezeggenschap hier doorgaans niet goed in wordt meegewogen. Dit was bij de NPO-gelden zo, waarbij de MR formeel een instemmingsrecht had, maar er soms onvoldoende tijd was om goed het gesprek aan te gaan als schoolleiding met personeel, ouders en leerlingen. Hetzelfde zien we bij de subsidie basisvaardigheden, waar het plan van aanpak te snel na de toekenning van het geld moet worden ingediend, waarmee onvoldoende tijd is om tot een door personeel, ouders en leerlingen gedragen plan van aanpak te komen.

We wensen dat het Ministerie dan ook beter rekening houdt met de cruciale rol die de medezeggenschap in het onderwijs speelt bij het komen tot goede bestedingsplannen. Mocht het Ministerie dat wensen, dat staat de VOO (en hopelijk tegen die tijd het weer tot leven gewekte Project Versterking Medezeggenschap) klaar om mee te denken over de rol van medezeggenschap bij het ontwerpen van regelingen waar de medezeggenschap een rol bij heeft.

2.2 Rechten (G)MR worden ingeperkt met deze wet

In dit specifieke geval zien we dat het Ministerie de (G)MR een adviesrecht geeft over de inzet van deze middelen, voor zover het in de betreffende bekostigingsregeling staat opgenomen en het bevoegd gezag hier gebruik van wil maken. Bij onderdeel 2.4.2 onder b wordt gesproken over 'het voorleggen van de activiteit, bijvoorbeeld een plan van aanpak, aan de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad voor advies'. Dit is, tot ons ongenoegen, een beperking van de rechten van de medezeggenschap ten opzichte van de huidige praktijk, waarbij bij incidentele extra middelen een instemmingsrecht gold (zoals bij de NPO-gelden en de subsidie basisvaardigheden).

Bovendien heeft de (G)MR momenteel een instemmingsrecht op het onderwijskundig beleid, en gezien een dergelijk plan van aanpak onderwijskundige keuzes zal bevatten, impliceert het voorstel dat een deel van het onderwijskundig beleid van de school (dat deel wat door gerichte bekostiging tot stand komt) niet meer ter instemming zal hoeven worden voorgelegd aan de MR. Dat is een inperking van de rechten van de medezeggenschap, en dit lijkt ons niet de bedoeling van de wetswijziging.

Wij zijn vanzelfsprekend geen voorstander van het beperken van de rechten van de medezeggenschap, en adviseren het Ministerie dan ook met klem om gebruik te maken van het instemmingsrecht in het kader van bekostigingsregelingen, en niet van het adviesrecht. Dat doet meer recht aan de huidige praktijk. Ook wordt ons uit de memorie nog niet

duidelijk waarover precies advies moet worden gevraagd aan de MR en of dit straks per regeling kan verschillen. Dit moet aan de voorkant zoveel mogelijk helder worden gemaakt.

Ook valt ons op dat in het laatste alinea wordt gesproken over dat de verplichting om advies te vragen niet van toepassing is als er geen gebruik wordt gemaakt van het recht op betreffende gerichte bekostiging. Dit is strijdig met de WMS voor zover de gerichte bekostiging een hoofdlijn is van het meerjarig financieel beleid (adviesrecht volgens artikel 11 lid 1 sub b WMS). De keuze om géén gebruik te maken van gerichte bekostiging, kán een hoofdlijn van meerjarig financieel beleid zijn waar de (G)MR een adviesbevoegdheid bij heeft.

Tevens kan het ook zijn dat bepaalde keuzes in het kader van eenmalige gerichte bekostiging onderdeel is van beleid waarbij de MR een advies- of instemmingsrecht heeft. Een voorbeeld: investeringen in CO2-melders maken onderdeel uit van het veiligheids-, gezondheids- en welzijnsbeleid, waarbij de MR een instemmingsrecht heeft (artikel 10 sub e WMS). Wij adviseren de omschrijving bij de wetswijziging dan ook op dit punt aan te passen.

3 Relatie met bredere discussie over school en overheid

In de kamerbrief van minister Paul over 'herijking van de sturing in het funderend onderwijs' zijn drie scenario's uitgewerkt voor de herstructurering van de relatie tussen de overheid, het schoolbestuur en de scholen. Te midden van de discussie hierover en zonder dat een duidelijke richting gekozen is, wordt dit voorstel over gerichte bekostiging ter internetconsultatie aangeboden.

Het lijkt de VOO een passende gang van zaken als er eerst een visiedocument wordt opgesteld waarin de grotere lijnen worden beschreven hoe de overheid kijkt naar de relatie tussen die overheid en schoolbesturen en scholen, alvorens er concrete maatregelen zoals deze worden voorgesteld.